

Гудзь Петро

професор кафедри менеджменту
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна

Безхлібна Анастасія

доцент кафедри туристичного, готельного та ресторанного бізнесу
Національний університет «Запорізька політехніка»
м. Запоріжжя, Україна

Gudz Petro

Professor of Management Department
Zaporizhzhya Polytechnic National University
Zaporizhzhya, Ukraine

Bezkhlibna Anastasiia

Associate Professor of Tourism, Hotel and Restaurant Business Department
Zaporizhzhya Polytechnic National University
Zaporizhzhya, Ukraine

ПІДХОДИ ДО ОЦІНЮВАННЯ КОНКУРЕНТОСПРОМОЖНОСТІ ПРИМОРСЬКИХ РЕГІОНІВ

APPROACHES TO ASSESSING THE COMPETITIVENESS OF COASTAL REGIONS

Приділенню уваги до регіонального розвитку присвячені статті закордонних вчених Гудзь П., Гудзь М., Вдовічена О., Ткаленко О. [1], Олійник Ю, Шкурупська І., Іванченкова В., Петренко О., Власенко Ю [2]. Проведений аналіз особливостей існуючих методичних підходів до оцінювання конкурентоспроможності регіону [3] дозволив виокремити сучасні підходи, які використовуються в світі для розв'язання подібних проблем та використання у методології оцінки конкурентоспроможності приморських регіонів.

Встановлено, що різняться підходи до оцінки конкурентоспроможності регіону – від використання одного показника до рейтингової оцінки або інтегрального показника на основі статистичних даних. Гамбеева Ю.М. [4].

1. Використання єдиного показника. Логінова Т.В. пропонує використання єдиного узагальнюючого показника в якості мірила конкурентоспроможності – показник питомої оплати праці, який розраховується через відношення заробітної плати та продуктивності праці (співвідношення обсягу вироблених продуктів до чисельності зайнятих у виробництві) [5]. Перевага цього підходу полягає в універсальності застосування цього показника – від обрахунку конкурентоспроможності підприємства або галузі – до регіону та країни. Даний підхід може бути застосованим в рамках експрес-аналізу.

2. Використання статистичних показників для оцінки регіональної конкурентоспроможності. Методики можуть ґрунтуватися на індексному, економіко-метричному, кластерному, ранговому методах, обрахунку інтегрального показника. Різняться підходи щодо обрання показників та їх чисельності. С.І. Бандур, Т.А. Заяц, І.В. Терон використовують фактори: потенціал регіону; спеціалізація регіону та гео економічне положення [6] Б.М. Гринчель та Н.Е. Костилова використовують ранговий метод та за допомогою 23 показників, які відносяться до 3 параметрів (соціально-економічна конкурентоспроможність, рівень спеціалізації регіону, оцінка регіону за питомою вагою промислової продукції в загальнонаціональному показнику виробництва) [7]. Недоліком викладеного підходу є відсутність наукового обґрунтування розрахунку цих параметрів. Використання інтегрального показника дозволяє сформулювати висновки щодо збалансованості розвитку сфер регіону, готовності регіону до розширення свої конкурентних переваг на зовнішніх ринках та демографічно.

3. Використання статистичних показників та експертних оцінок. До недоліків

такого підходу необхідно віднести дороговизну, трудозатратність, та суб'єктивність думок експертів [4]. До переваг такого підходу відносять позитивний вплив професійного наукового та практичного досвіду висококваліфікованих спеціалістів при оцінюванні позитивних та негативних факторів впливу на конкурентні позиції регіону [8]. При цьому, оцінка експертної думки може здійснюватись як кількісним методом виміру, так і за допомогою якісного виміру відповідного показника.

4. Оцінювання на основі сумування показників соціально-економічного розвитку з урахуванням їх питомої ваги запропоновано Р.А. Фатхудиновим [9]. Обрахування 19 критеріїв (що поділені на стратегічні та фактичні) дозволяє в загальному підсумку розрахувати конкурентоспроможність за формулою:

$$K_p = \sum_{i=1}^n a_i \cdot Y_i, \quad (1)$$

де K_p – конкурентоспроможність регіону

$i=1, 2, \dots, n$ – кількість показників конкурентоспроможності регіону

a_i – питома вага i -го показника;

Y_i – рівень i -го показника.

Зазначені методи можуть бути використані при розробці комплексного методичного підходу до оцінки конкурентоспроможності приморських регіонів, який дозволить поєднати переваги розглянутих методів.

Перелік використаних джерел:

1. Gudz P., Gudz M., Vdovichen O., Tkalenko O. Scientific Approaches for Planning the Architecture for Urban Economic Space. In: Onyshchenko V., Mammadova G., Sivitska S., Gasimov A. (eds) Proceedings of the 2nd International Conference on Building Innovations. 2020. ICBI 2019. Lecture Notes in Civil Engineering, vol 73.
2. Gudz, P., Oliinyk, Y., Shkurupska, I., Ivanchenkov, V., Petrenko, O., Vlasenko, Y. Formation of foreign economic potential of the region as a factor of competitive development of the territory. *International Journal of Management*. Vol.11 Issue 5, Maj 2020, Pages 590-601.
3. Безхлібна А.П. Аналіз концептуальних особливостей існуючих методичних підходів до оцінювання конкурентоспроможності регіону. *«Економіка та суспільство»*. 2017. № 13. URL: <http://economyandsociety.in.ua>
4. Гамбеева Ю.Н Сравнительный анализ подходов к оценке конкурентоспособности территориально-организованных экономических систем. *Российское предпринимательство*. 2013. № 10 (232). С. 100-113
5. Логинова Т.В. Современные подходы к оценке конкурентоспособности территориальных экономических систем. *Вестник ТОГУ*. 2008. № 2 (9).
6. Бандур С.І., Заяц Т.А., Терон І.В. Сучасна регіональна соціально-економічна політика держави: теорія, методологія, практика. К.: ТОВ «ПРИНТЕКСПРЕС», 2002. 250 с.
7. Гринчель Б.М., Костылева Н.Е. Важнейшие факторы повышения конкурентоспособности регионов Ин т “Евроград”. СПб., 2003
8. Данилов И.П. Конкурентоспособность регионов России (теоретические основы и методология). М. : «Канон+ » РООИ «Реабилитация», 2007. 368 с
9. Фатхудинов Р.А. Развитие конкурентных преимуществ объектов в конкурентоспособной экономике. *Современная конкуренция*. 2009. № 5 (17). С. 115-143.